

14-16 Eylül 2001'de

Yıldızların Altında Buluşuyoruz

14-16 Eylül tarihleri arasında yapacağımız 4. Ulusal Gökyüzü Gözlem Şenliği'nin duyurusunu dergimizin geçen sayısında yapmıştık. Başvurular, 10 Ağustos'ta sona erdi. Bilim Çocuk ve Bilim ve Teknik okurlarının şenliğe katılabilmek için bize gönderdiği başvuruların sayısıysa 300'ü aştı.

Başvuruların sona ermesinin ardından, şenlik hazırlıklarımız hız kazandı. Daha önceki şenliklerde yaşanan coşkunun daha da artması için, şenlik programını bu yıl daha renkli hazırladık.

Bu yılki gözlem şenliğinin öncekilerden en önemli farkı, yalnız bir gece değil, üç gündüz ve iki gece boyunca sürecek olması. Bu sayede, geceleri sadece gözleme ayırma fırsatı bulacağız. Gündüzleriye, hem gökbilime yönelik eğitici ve eğlenceli etkinlikler hem de başka etkinliklerle geçireceğiz.

Daha önceki duyurumuzda, Saklıkent'teki motel ve pansiyonlardaki yerin kısıtlı

olduğunu belirtmiştik. Motel ve pansiyonlara yerleştirmeyi yaparken, olabildiğince çok kişinin bu olanaktan yararlanabilmesini sağladık. Bunun yanında, kamp yapacakların sayısı da hiç az değil. Başvuruda bulunan Bilim Çocuk okurlarının yaklaşık yarısı kamp yapmak istediğini belirtti. Konaklama, başvuru ücretinin nasıl yatırılacağı ve şenlikle ilgili diğer gerekli bilgiler, katılımcılara telefon ve mektupla ulaştırılmaya başlandı. Başvuru sahiplerinin bu bilgiyi almadan katılım ücretini yatırmaması gerekiyor.

Gökyüzü gözlemlerini, gökyüzünü çok iyi tanıyan ve teleskop kullanmayı çok iyi bilen deneyimli gözlemciler yaptırarak. Gökyüzünü izlerken, bir yandan da onlara gökyüzüyle ve gökbilimle ilgili her türlü soruyu sorabileceksiniz. Gökyüzü gözlemleri sırasında, hem çıplak gözle hem de teleskoplarla gökyüzü izlenecek.

Pek çoğumuz, bir teleskop olmaksızın gökyüzü gözlemi yapılamayacağını düşünür. Bunun böyle olmadığını Saklıkent'te

göreceksiniz. Işık kirliliğinden uzakta, gökyüzünde parlayan binlerce yıldız arasında, teleskopa hiç gereksinim duymayacaksınız. Zaten, teleskoplar genellikle yıldızlara değil, gezegenler ve uyduları, bulutsular, yıldız kümeleri, kuyruklu yıldızlar gibi cisimlere bakmakta kullanılır. Bir teleskop, bu cisimlerden gelen ışığı güçlendirirken, bir yandan da onları daha büyük görmemizi sağlar. Buna karşılık, bir teleskoptan baktığımızda yıldızları daha büyük görmeyiz. Çünkü yıldızlar bize çok uzaktır. Dünya'nın en büyük teleskopuyla bile, yıldızlar bir noktadan pek farklı görünmez. Ayrıca, teleskoplar gökyüzünde çok dar bir alanı gösterirler. Bu nedenle, bir takımyıldızın yıldızlarını aynı görüş alanında göremeyiz. Takımyıldızları gözlemenin en iyi yolu, onlara çıplak gözle bakmak.

Gözlem sırasında, yıldızları ve onların oluşturduğu takımyıldızları çıplak gözle tanıyacağız. Takımyıldızlar, parlak yıldızların oluşturduğu varsayılan birtakım şekillerdir. Takımyıldızlar, gerçekte birbirine yakın olmayan; ancak bakış doğrultumuz nedeniyle aynı düzlemde ve birbirine yakın parlaklıkta görünen yıldızlardan oluşur. Aslında takımyıldızların tümüyle düş ürünü oldukları söylenebilir.

Takımyıldızların büyük çoğu, eski çağlardan beri gökyüzüne ilgi duyan ve onu gözleyen atalarımızın hayal gücü sonucu ortaya çıkmış. Kimi yunus, tavşan, karga, boğa ve aslan gibi hayvanlara; kimi Herkül, Avcı ve Prenses gibi kahramanlara; kimiye pusula, ok ve çalgı gibi günlük yaşamda kullanılan araç-gerece benzetilmiş. Gökyüzündeki bu şekilleri izlemenin en güzel yanı, her birinin ayrı bir

öyküsünün olması ve gökyüzüne baktığınızda, bunları bize anlatmaları.

Teleskoplu gözlemler, bizim getireceğimiz teleskoplarla yapılacak. Gözlemciler, katılımcılara, o dönemde gökyüzünde bulunan yıldız kümeleri, bulutsular, ikili yıldızları ve gezegenleri birer birer gösterecekler.

Eylül, hem yaz, hem de kış gökyüzünü gözleyebileceğimiz bir ay. Hava karardığında, Samanyolu'nun merkezinin yer aldığı Yay Takımyıldızı, güney yönünde, Bakırlitepe'nin üzerinde yer alacak. Bu takımyıldızın ortasında yer alan ve hemen dikkati çeken parlak sarı gökcismiye Mars. Mars, bu yıl gözlem için çok iyi durumda.

Yazın gökyüzünün simgesi olan Yaz Üçgeni, Eylül'de tam başucunda yer alıyor. Çoban, Herkül, Lir, Kuğu ve Kartal gibi yaz takımyıldızları bu sırada gözlenebilir.

Saatler ilerledikçe, sonbahar ve kış takımyıldızlarının birer birer doğu ufkundan yükselişine tanık olacağız. Boğa Takımyıldızı'ndaki Satürn gece yarısına doğru, ondan yaklaşık bir saat sonra da Jüpiter ufukta görünecek. Sabaha kadar dayanabilen gözlemcileri, havanın aydınlanmaya başladığı sırada ufukta görünen Venüs karşılayacak. 15 Eylül sabahı, Ay da ince bir hilal biçiminde Venüs'le çok yakın konumda olacak.

Saklıkent'te yıldızların altında buluşmak üzere...

Alp Akoğlu